

บทคัดย่อ

ภัทราวดีเธียเตอร์ เป็นปรากฏการณ์ทางศิลปะการแสดงและทางวัฒนธรรมที่มีความเด่นในสังคมไทย ทำให้เกิดการศึกษาภัทราวดีเธียเตอร์ในฐานะชุมชนละครเวทีสมัยใหม่ โดยผู้ศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากการชมละครเวที ทำให้เกิดการเรียนรู้ภายใต้การปฏิบัติงานในกิจกรรมของภัทราวดีเธียเตอร์และมีความสัมพันธ์ต่อสมาชิกของภัทราวดีเธียเตอร์ในฐานะผู้ปฏิบัติงานละครเวทีที่เป็นสมาชิกใหม่ของชุมชน จากประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมดังกล่าวทำให้เกิดมุมมองทางด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ ภัทราวดีเธียเตอร์มีลักษณะของ “ชุมชนละครเวทีสมัยใหม่” ที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง

ในการอธิบายลักษณะของชุมชนละครเวทีสมัยใหม่ของภัทราวดีเธียเตอร์ ใช้กรอบความคิดเรื่องชุมชนปฏิบัติมาเป็นแนวทางในการศึกษา แนวคิดดังกล่าวให้ความสำคัญแก่เรื่องการเรียนรู้ของสมาชิกที่เกิดจากการปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ทำให้เกิด 2 ประเด็นสำคัญในการศึกษา คือ ประเด็นเรื่องลักษณะของชุมชนที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ และประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภัทราวดีเธียเตอร์กับกลุ่มละครอื่นๆ ที่เรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ในเทศกาลละครที่จัดขึ้นประจำปี

ประเด็นแรกจะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของสมาชิกใหม่ผ่านเงื่อนไขของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความหลากหลายในภัทราวดีเธียเตอร์ เช่น การเรียนรู้จากการฝึกซ้อมการแสดง การสร้างฉากและอุปกรณ์ในการแสดง การพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนต่างๆ เช่น ลานหินแตก ลานพระพิฆเนศ เวทีกลางแจ้ง สตูดิโอหนึ่ง และร้านอาหาร โดยสมาชิกใหม่จะเริ่มต้นการเรียนรู้จากวงนอกสุดเช่นเป็นลูกมือช่วยทำฉาก ยกของ ทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆ และขยับเข้าสู่ความสัมพันธ์อื่นๆ เช่น ช่วยงานด้านหลังเวที (back stage) เป็นผู้ช่วยผู้กำกับเวที ไปจนถึงร่วมแสดง ทำให้ได้เรียนรู้มากขึ้นทีละน้อย

ประเด็นที่สอง เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภัทราวดีเธียเตอร์กับกลุ่มละครอื่นๆ โดยพิจารณาจากงานเทศกาลละครที่จัดขึ้นทุกปี ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นการให้โอกาสด้านศิลปะ และนักแสดงหน้าใหม่ที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของแวดวงละครเวที นอกจากนี้เทศกาลละครได้สร้างโอกาสพิเศษในการรวมตัวของกลุ่มศิลปินนักแสดงที่มีฝีมือ และได้ก่อให้เกิดวัฒนธรรมการวิจารณ์ที่เป็นการแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีในการแสดงเพื่อเป็นแนวทางการทำงานในปีถัดไป